

Hynek KAPLAN
Jinakost bytí
diplomová práce

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Kolega Hynek Kaplan si za své téma vytkl Leivasův „pojmem“ *il y a*. Věnuje se tedy převážně ranému dílu Emmanuela Levinase a pokud zkoumá genezi tohoto pojmu, potom (jak sám na několika místech upozorňuje) na vynoření *il y a* sleduje cestu za husserlovskou intencionalitu jako vztah ke světu skrze to, co je sice v intencionalitě samé nějak implikováno, ač fenomenologii skryto či pro ni obtížně tematizovatelné (raný Levinas se ale právě proto zabýval intenzivně rolí „pasivity“ či hyletických dat v Husserlově fenomenologii). Hynek Kaplan chce ale především ukázat, že od raných analýz *il y a* vede kontinuální cesta k tematizaci jinakosti druhého a jinakosti vůbec v pozdních Levinasových spisech. Nutno konstatovat, že v tomto bodě je jeho argumentace přesvědčivá.

Z práce jasně vysvítá význam pojmu *il y a* nejen pro Levinase anebo Maurice Blanchota, jemuž se důkladně věnuje v druhé části práce („neutrum“, o kterém Blanchot mluví v souvislosti s René Charem, je „neznámo, pokud je neznámem“). Hynek Kaplan velmi dobře vidí i fenomén touhy v konfrontaci s Heideggerovým obstaráváním (*Besorgen*), a proto přesně odlišuje: uchopování jakožto přisvojování má u Levinase zcela jiné ontologické založení než u Heideggera (nebylo by možné právě v souvislosti s „přisvojováním“ uvažovat o paralele s Blanchotovou figurou Orfea z *Literárního prostoru* – „předmět“ uchopitelný pouze v okamžiku svého ztrácení?).

Úkol, který si Hynek Kaplan předsevzal vůbec není snadný, protože rozdíly mezi Husserlem, Heideggerem a Levinasem (a ještě více Blnachotem) jsou leckdy téměř infinitezimální a teprve jejich odlišné akcentování či odlišný kontext je umožňuje skutečně rozlišit (viz rané Levinasovy články o Husserlovi a Heideggerovi v *Objevování existence*). Rovněž Heidegger chápal intencionální vztah ke světu obecněji jako „otevřenost“ ke světu (*Grundprobleme*), i on se svým způsobem zabýval únavou, ale v souvislosti s naladěností, zatímco u Levinase se „existence bez existujícího“ něco jiného a jak práce ukazuje originálního, protože nejde o heideggerovskou ontologickou diferenci. A to tím spíše, že – jak argumentuje Hynek Kaplan – *il y a* přetrvává i v dění hypostáze (která není jednorázový akt – rovněž přesvědčivě doložené tvrzení) a je (nyní pozitivním) momentem jinakosti druhého a jinakosti existence. A zcela jistě se objevuje i v popisech toho, jak do „já“ vtrhává neosobní řeč

Velmi si vážím části věnované M. Blanchotovi. Autor hledá a nalézá paralely s Levinasem a důkladně se věnuje rozboru obtížného beckettovského fenoménu *murmure*, který se pak ve francouzské filosofii objevuje u různých autorů, například u Michela Foucaulta, ale i u jiných. A rozbor blanchotovské „druhé noci“ v románu *Temný Tomáš* je příkladný, protože text je mimořádně obtížný.

Stručně: Hynek Kaplan zvolil obtížné téma, dokázal je však přesně vymezit a jasně formuluje jak východisko, tak závěry. Práce je velmi dobře učleněna a autor pracuje se sekundární literaturou aktivně: nechá se inspirovat, ale nepodléhá jí.

Práci hodnotím jako *výbornou* a navrhuji k obhajobě.

Miroslav Petříček
Ústav filosofie a religionistiky FF UK

19. srpna 2017